

Išsaugoti trofėjines

Vacys PAULAUSKAS
Mėgėjų žvejybos tarybos narys

ŽUVIS

Mėgėjų žvejybos
aktualūs klausimai
rugsėjo 8-ąją aptarti
Seimo rūmuose sureng-
toje konferencija

Užkibo kuoja
Mato Jonaičio archyvo nuotrauka

Atkelta iš 1 p.

„Asociacijos LT žuvis tikslas – rūpintis Lietuvos žuvimis, kalbėtis apie jų apsaugą, tiesiog domėtis, kas vyksta mūsų vandens telkiniuose. Lietuvos žuvis yra visų turtas, bet kai turim labai daug bendrasavininkų, tai natūralu, kad išsiskiria daug nuomonių ir galime apie tai pasikalbėti. Smagu, kad tarp mūsų yra ir politikai, kurie prisideda prie mūsų rekreacinės žvejybos formavimo“, – pasidžiaugė viena iš „LT žuvis“ įkūrėjų M. Kazlauskaitė ir paprašė A. Gedvilienę papasakoti, kas Seime atlikta šia linkme per šią kadenciją.

„Seime apie žuvis šioje kadencijoje kalbama labai dažnai ir daug. Tos kalbos dažnai yra uždarnos, neviešos ir tai iš mano pusės daroma sąmoningai, nes aš orientuojuosi labiau į rezultatą, nei visuomenės informavimą apie tai kokios yra mano svajonės, tikslai. Geriau eiti tokiu keliu, kuris veda į kažkokį tikslą, o ne viešinti svajonių transliaciją. Ateidama į Seimą ir būnant valdančioje koalicijoje, galvojau kad viskas padaroma labai paprastai ir greitai, tačiau politika yra derybų menas. Mes dabar esam priėmę gerus sprendimus, tačiau ne visiškai tokius, kokių tikėjomės. Tad puse darbo yra padaryta. Tikiuosi, kad pinigų bus, kad žvejai verslininkai bus suinteresuoti trauktis iš verslo ir galiausiai, 2026 m. vidaus vandenyse verslinės žvejybos nebeliks, o 2028 m. liks tik labai labai mažai Kuršių mariose. Mes siūlome kelti 10 kartų baudas už verslinės žvejybos taisyklių pažeidimus, tai pat siūlome griežčiau bausti už mėgėjiškos žvejybos pažeidimus. Aišku, tai negalioja žvejams mėgėjams, bet brakonieriams, kurie tas taisykles pažeidinėja. Baudos bus tokios, kurios nemytuos brakonierių daryti pažeidimus. Tokiu būdu aš jaučiuosi atstovaujanti ne tik jus, žvejus mėgėjus, bet ir žuvis, ir gamtą plačiąja prasme, nes tai yra visų aplinkosaugininkų, arba visų tų, kurie formuoja aplinkos apsaugos politiką Lietuvoje, užduotis.

Tikiuosi išgirsti siūlymus, ką dar galima padaryti. Ačiū mielėji už bendrystę, komentarus paskaitau, jautriai priimu ir kartais ne-reaguojau“, – apie politikų derybų meną ir siekius atviravo konferencijos globėja A. Gedvilienė.

Dėkodamas susirinkusiems aplinkos ministras Simonas Gentvilas pasidžiaugė, jog bus kalbama apie trofėjinių žuvų išsaugojimą, priminė šį pavasarį priimtą verslinės žvejybos apribojimą ir kvotų iš verslininkų išpirkimą, kad jie atsakytų žvejybos.

Trofėjines paleisti

Išvalgomis, apie trofėjinių žuvų ateitį Lietuvoje ir jų reikšmę vandens ekosistemoms, dalijosi Gamtos tyrimų centro (GTC) vyriausioji mokslo darbuotoja dr. Asta Audzijonytė. Mokslininkė ragino saugoti dideles žuvis, skatino žvejus mėgėjus jas paleisti ir riboti žvejybą.

„Reikia griežtai saugoti 30 proc. ekosistemų gėlavandenių ir jūrinių teritorijų, kur nebūtų leidžiama bet kokia žvejyba. Tai reikalinga tvarioms ekosistemoms ir sėkmingai žvejybai likusiose 70 proc. teritorijų“, – įsitikinusi GTC mokslininkė. Ji pastebi, jog, vystantys mėgėjų žvejybos technologijoms, visi žvejai nori pagauti trofėjines žuvis. Naudojant modernius žvejybos įrankius ir būdus, echolotus, efektyvius jankus ir masalus dideles žuvis lengva išgauti.

„Gerai, kad didėja žvejų mėgėjų sąmoningumas ir daugelis jų taiko principą „pagavai-paleisk“. Verslinėje žvejyboje yra svarbus pelningumas, mėgėjų žvejyboje to nėra. Bet pagaunamų žuvų dydis visą laiką mažėja“, – susiklosčiusią padėtį vertina A. Audzijonytė.

Aiškina didelių žuvų reikalingumą ir svarbą, mokslininkė jas įvardija bioinžinieriais, palaikančiais vandens skaidrumą ir geriančiais ekosistemos būklę. Atlikti tyrimai Švedijoje rodo, kad mažos kuojos konkuruoja su mažais ešeriais.

„Jeigu ežere yra daug didelių ešerių, jie kontroliuos kuojas. Kuojos neišvalgys daug plank-

nėse saugomose teritorijose. Tyrimai rodo, jog jose būtų didesnis ešerių, lydekų ir starkių kiekis.“

Pasirinktas produktyvus telkinys

Vertinant ir draudžiant verslinę žvejybą, kyla natūralus klausimas: kokią įtaką žuvų ištekliams daro mėgėjų žvejyba? Šį klausimą pranešime („Mėgėjų žvejybos poveikis vandens telkiniuose. Kauno marių atvejis“) nagrinėjo Gamtos tyrimų centro atstovas dr. Justas Dainys.

Pradžioje nei verslinės, nei mėgėjų žvejybos nebuvo. Buvo tik būdas pasigauti žuvis.

„Vėliau abu žvejybos būdai išsiskyrė ir tobulėjo. Sparčiai vystantys mėgėjų žvejybai pradėtos naudoti modernios ritės, kiti įrankiai, jankai ir masalai. Šiuo metu naudojami dronai, žuvų šėrimo loveliai. Vandens telkinyje surasti žuvis ir stebėti jų elgesį kimbant padeda echolotai. Visos

rūšių būklė gerėja, kitų gerėja lėčiau nei galėtų. 1991–2021 metų tyrimams pasirinkus Kauno marias reikėjo žinoti: kiek žvejoja žvejų, ką jie ir kiek pagauna bei kokia žuvų rūšių populiacijų būklė? Atliekant tyrimus atsižvelgta į tai, jog metinis žvejų skaičius priklauso nuo savaitės dienos, ledo sąlygų ir kitų aplinkybių. Pritaikius pažangiausias tyrimų metodus ir žvejų apklausą nustatyta, jog 2020 metais Kauno mariose vyko apie 110 tūkstančių žvejybų“.

Tyrimų rezultatai

Pasak mokslininko, tiriant mėgėjų žvejybos laimikius, pagal jų gausumą, nustatyta, jog iš plaukiojimo priemonių 80 proc. laimikio sudarė storkiai ir ešeriai. Meškeriojant nuo kranto 57 proc. laimikiuose vyravo karšiai ir sidabriniai karosai. Nuo ledo pagrindinė žuvų rūšis buvo ešeriai. Jie sudarė 60 proc. laimikio. Nustatyta, kad standartizuoti 14 skirtingų žuvų rūšių žvejų mėgėjų laimikiai, vienos žvejybos metu pavasarį ir vasarą siekia apie 2,5 kg, žiemą – apie 300 g. Lyginant verslininkų ir mėgėjų sugavimus teigiama, kad 2003–2004 m. verslininkai sugavo apie 163 tonas kuojų. Vėliau sugavimai mažėjo, o 2013 m., uždarius verslinę žvejybą, kuojų gausumas ir dydis pradėjo augti, pasiekė piką ir dabar po truputi pradeda

Lydeka

Redakcijos archyvo nuotrauka

Asta AUDZIJONYTĖ
Asmeninio archyvo nuotrauka

Justas DAINYS
Asmeninio archyvo nuotrauka

tono – vanduo bus skaidrus ir nebus vandens žydėjimo. Jeigu didelius ešerius išgaudome, maži ešeriai kuojų negali kontroliuoti, nes jie nėra dideli plėšrūnai ir vanduo nėra skaidrus“, – apie ešerių ir kuojų konkurenciją kalba žuvų dydžių dinamiką tirianti mokslų daktarė ir akcentuoja, kad didelės žuvis yra svarbios populiacijos atsinaujinimui. Jos prie tinkamų sąlygų ilgiau neršia ir išleidžia daugiau ikrelių nei mažosios. Pasak pranešimo autorės, žuvų dydžių įvairovė naudinga populiacijos atsparumui. Jeigu populiacija sudaryta tik iš mažų žuvų, neturima atsparumui reikalingos įvairovės. Be to, vyraujant didelėms žuvims, populiacija yra atsparesnė klimato kaitai. Ragindama tausoti trofėjines žuvis A. Audzijonytė sako, kad jos yra gražios ir įdomios ne tik žvejams, bet ir narams. Nardymas populiarėja ir tai yra vienas iš turizmo būdų. Žuvis galima ne tik gaudyti, bet jas stebėti ir jomis džiaugtis. Įvertindama žmogaus poveikį žuvų bendrijoms vandens ekosistemų tyrėja teigia:

„Reikia palikti kažkokią dalį gamtos, jos neliečiant. Ežeruose išgauti žuvis yra ypač paprasta. Žvejai gali pasiekti bet kurią vietą, vienintelis būdas apsaugoti ekosistemas yra saugomos teritorijos, kuriose būtų uždrausta visa žvejyba, bet leista stebėti, fotografuoti. Jūrinės saugomos teritorijos atneša beveik visur sėkmingus rezultatus. Išauga ekosistemų tvarumas. Tai galima daryti ir net ir mažose gėlavande-

pažengusios mėgėjų žvejybos technologijos daro ją efektyvesnė“, – teigė GTC ichtiologas ir paaikšino, jog tyrimams pasirinktos Kauno marios todėl, kad, 2013 metais uždarius verslinę žvejybą, žuvų būklė pradėjo gerėti. Pasirinkimą lėmė ir tai, jog – didelis, 55 km², telkinys, kuriame, be kitų žuvų, gausi ešerinių žuvų populiacija. Šis šalia didelio miesto esantis produktyvus telkinys meškeriojų gausiai lankomas visais metų laikais, – telkinio tyrimo pasirinkimą paaikšino J. Dainys. – Po 2013 metų, mėgėjams tapus pagrindiniais žuvų išteklių naudotojais, kilo klausimas, kodėl vandens telkiniuose vienu žuvų

mažėti. Įvertinus mėgėjų apklausos rezultatus teigiama, jog 2016–2021 metais žvejų laimikiai siekia 3,4 tonas per metus. Palyginus su buvusiais versliniais laimikiais, tai yra labai mažai.

Nukelta į 15 p.

Išsaugoti trofėjines

Vacys PAULASKAS
Mėgėjų žvejybos tarybos narys

Atkelta iš 10 p.

„Panaši istorija yra su plakiais. 2010 m. verslinių sugavimų pikas – 36 t. Po verslo uždarymo plakių būklė gerėja. Mėgėjams tai nėra patraukli žuvis, jos mėgėjai pagauna nedaug ir didesnio poveikio plakių populiacijai nedaro. Kitokia situacija yra su plėšrūnais ešeriais. Tai vienas iš pagrindinių mėgėjų žvejybos objektų. Versliniai sugavimai nebuvo labai dideli, siekė apie 1 toną. Tai todėl, kad ešeris niekada nebuvo labai gausi rūšis (palyginus su kitomis Kau-no marių žuvimis), todėl mėgėjų sugavimai visą laiką buvo didesni nei verslininkų. Nustatyta, jog mėgėjų laimikiai siekia 9 tonas ir daro pakankamai smarkų poveikį ešeriams“, – konstatuoja GTC specialistas ir teigia, kad panaši padėtis yra su storkiais.

„Jų verslinės žvejybos sugavimai buvo didesni negu ešerių, bet po 2013 m. moksliniai sugavimai šiek tiek didėja, bet tas gerėjimas labai nežymus. Tyrimų duomenys rodo, kad mėgėjų sugavimai visada buvo didesni nei versliniai ir nūnai siekia apie 20 t per metus. Tai pakankamai svar-

Antoriaus archyvo nuotrauka

Žuvis

**Mėgėjų žvejybos
aktualūs klausimai
rugsėjo 8-ąją aptarti
Seimo rūmuose sureng-
toje konferencija**

Nuo ledo gaudomi ešeriai

bus veiksnys, pristabdantis star-kių būklės gerėjimą.“

Gausiai karpinių žuvų šeimai priklausančio karšio biologija artima kuojai ar plakiui, tačiau kulinarinės savybės žymiai geresnės.

„Po verslinės žvejybos uždraudimo, karšių būklė gerėja, bet ne tiek, kiek norėtūsi. Ši žuvų rūšis labai mėgėjų vertinama ir per metus karšių pagaunama apie 32 tonos. Tai šiek tiek stabdo jų būklės gerėjimą“, – sakė pranešimo autorius.

Žvejų mėgėjų poveikis

Mėgėjų žvejyba tikrai turi įtakos kai kurių žuvų rūšims, ypač plėšriosioms. Pasak mokslininko, mažiau paklausios ir rečiau sugaunamos kuojos gausėja nepaprastai greitai ir dabar ši rūšis dominuoja ekosistemoje. Tai rodo, kad, naudojanti modernias technologijas, mėgėjų žvejyba gali turėti tiek neigiamą, tiek ir teigiamą poveikį. Keisdama santykinę rūšių sudėtį, ji gali įtakoti ekosistemos būklę bei dinamiką. Tuo pat metu J. Daunys perspėja: „Žvejai mėgėjai gali daryti poveikį, tik nereikia galvoti, kad tik dėl žvejybos yra tokia ešerių ar star-kių būklė. Žinoma, jeigu ekosistemoje kuojų yra daug ir didelių, tai jos gali sėkmingai maitintis ešerinių žuvų mailiuku ir daryti neigiamą poveikį ešerių ir star-kių

būklei. Taip pat įtakos turi ir eutrofikacija. Ji karpinėms žuvims veikia teigiamai, o ešerinėms – taip nėra“, – padeda teisingai vertinti situaciją gamtos mokslų specialistas ir priduria, jog daug žuvų labai gali tarnauti dažnai prie vandens telkinių būnantys žvejai mėgėjai.

„Patys žvejai labiausiai suinteresuoti gera žuvų populiacijų būkle, todėl visiems privalu laikytis mėgėjų žvejybos taisyklių, paleisti mažas ir trofėjines žuvis. Žvejai, tiesiogiai susidurdami su žuvimis, gali prisidėti prie mokslinių tyrimų. Teikdami duomenys apie sugautų žuvų dydžius, invazines žuvų rūšis jie padeda įvertinti žuvų bendrijų būklę skirtinguose ežeruose. Duomenys vertingi dabar ir ateities tyrimams“, – bendrauti su mokslininkais ragina dr. Justas Dainys.

Konferencijoje su dideliu dėmesiu išklausti ir kitų autorių pranešimai, dalyvių klausimai, įvairūs pasisakymai ir diskusijos. Kadangi pasikalbėti, dalintis patirtimi, išsakyti savo nuomonę galėjo visi norintys, renginys užsi-tesė, bet buvo įdomus. Jis parodė, kad kiekvienas meškeriotojas gali skirtingai vertinti besiklostančią mėgėjų žvejybos situaciją.

„Žaliajame pasaulyje“ apie tai ne kartą rašyta ir tai bus daroma ateityje.